

SIMION BĂRNUȚIU ȘI ANUL 1848¹

ȘTEFAN MANCIULEA

SIMION BĂRNUȚIU AND THE YEAR 1848

Abstract: *The current study was drawn up – at its time – by the scholar and largely known professor and priest of Blaj, Ștefan Manciulea. We are not aware if this material, kept in the archive of the Cultural Centre „Jacques Maritain” from Blaj (the centre has the seat in professor Manciulea’s Memorial House) as manuscript, to be published, but with the reserve of a possible publishing at some time and place. Our intention was to bring to light these thoughts.*

Rezumat: *Prezentul studiu a fost elaborat – la vremea sa – de eruditul și mult cunoscutul profesor de rang universitar și preot al Blajului, Ștefan Manciulea. Nu avem cunoștință ca acest material păstrat în arhiva Centrului Cultural „Jacques Maritain” din Blaj (centru are sediul în Casa memorială a*

¹ Onorați Organizatori, Doamnelor și Domnilor,

Am primit cu bucurie invitația Dvs. dar pentru două motive obiective nu voi putea fi prezent la această manifestare prestigioasă. Primul motiv este datorat prezenței mele la o altă acțiune la care mi-am anunțat deja participarea și al doilea motiv îl constituie faptul că în ciuda dorinței de a fi un bun cunoscător al istoriei Neamului și Bisericii noastre, am serioase rezerve să prezint un punct de vedere propriu asupra personalității lui Simion Bărnuțiu – integrată monumental în istorie.

Pentru a nu da răspunsului meu o notă de refuz, vă propun să acceptați ca fără să fiu de față să aduc o contribuție la lucrările Simpozionului, oferindu-vă un material elaborat – la vremea sa – de eruditul și mult cunoscutul profesor de rang universitar și preot al Blajului, Ștefan Manciulea (Straja, 1894 – Blaj, 1985). Nu am cunoștință ca acest material păstrat în arhiva Centrului Cultural „Jacques Maritain” din Blaj (centru are sediul în Casa memorială a profesorului Manciulea) sub formă de manuscris, să fi fost publicat și-mi rezerv prin urmare dreptul de a greși repetând o informație posibil publicată pe undeva, cândva. Cu scuzele de rigoare și dorința de a scoate la lumină aceste gânduri de sub pulberea uitării, redau mai jos acest text. Vă puteți prevala de dreptul de a publica o parte sau de a nu publica acest text, cu singura rugămintă de a menționa – în cazul publicării –, sursa de proveniență dată mai sus (C.Cultural „J. Maritain” Arhivă, – Str. Petru Maior Nr. 4, Blaj – AB). Am păstrat pe cât posibil ortografia și cuvintele pe carele-a folosit autorul spre mai mare autenticitate și originalitate a textului. Acesta este redat mai jos. Conf. Univ. Pr. Dr. Ioan Mitrofan.

profesorului Manciulea) sub formă de manuscris, să fi fost publicat și-mi rezerv prin urmare dreptul de a greși repetând o informație posibil publicată pe undeva, cândva. Dorința noastră este aceea de a scoate la lumină aceste gânduri de sub pulberea uitării.

Keywords: *Simion Bărnuțiu, professor priest Ștefan Manciulea, national liberty, Simion Bărnuțiu's speech of Blaj, the year 1848.*

Cuvinte-cheie: *Simion Bărnuțiu, preot profesor Ștefan Manciulea, libertate națională, discursul de la Blaj al lui Simion Bărnuțiu, anul 1848.*

Simion Bărnuțiu a fost învățatul cărturar și înflăcăratul patriot român, care a avut rolul cel mai de seamă în pregătirea, discutarea și desfășurarea programului de revindecări (n.n. – vom păstra terminologia autorului) politice și naționale ale românilor din Transilvania, începând cu luna martie și până în ziua adunării de la 3/15 Mai 1848 de la Blaj. Adânc cunoscător al trecutului nostru istoric privit și cercetat sub aspectul politic, cultural, social și economic, el încă din vremea studiilor pe care le urma în seminarul teologic blăjan, a căutat să pătrundă cât mai temeinic întregul complex de factori care au determinat și au impus românilor ardeleni acele realități de existență seculară atât de grele în cadrul sistemului feudal medieval.

Numit fiind după terminarea studiilor teologice în slujba de secretar episcopesc, el a însoțit pe Ioan Lemeni la Sibiu unde acesta a participat la lucrările dietei ardeleni din anul 1837. Aici a cunoscut Simion Bărnuțiu amănunțit problemele discutate de acest for legislativ și a căutat îndeaproape să pătrundă complexul relațiilor din Transilvania rezultate din raportul de secole de existență a românilor alături de națiunile conlocuitoare. Acum a cunoscut el pornirile și tendințele atât de primejdioase îndreptate împotriva poporului român zămislite de oligarhia și nobilimea ungurească, prin care se încerca introducerea limbii maghiare în viața publică a țării, în locul celei latinești, care până atunci era limba oficială a Principatului. Dezbaterile dietei i-au descoperit lui Simion Bărnuțiu întregul plan pus la cale de către oficialitatea ungurească, de a exclude limba românească din viața publică, închizând astfel calea dezvoltării viitoare culturale și naționale a poporului român, cu finalul desființării lui totale ca unitate etnică. Aceste constatări dureroase și amenințătoare pentru naționalitatea română, le-a frământat dânsul și la Blaj, căutând nu numai să le discute împreună cu colegii săi de dascălie, dar și să găsească căile cele mai potrivite pentru salvarea limbii românești de la moarte. Fiind numit profesor la catedra de filozofie de la liceu, Simion Bărnuțiu a introdus după anul 1839 o inovație deadreptul revoluționară, anume a început a preda studenților acest studiu nu în limba latină ca până atunci, ci în limba română.

Ucenicii ascultători priveau această inovație ca pe o adevărată minune, sorbeau cu sete prelegerile lui Simion Bărnuțiu și ascultau cu ochii înlăcrimați

lucruri întâia oară rostite lor atât de frumos în graiul nostru armonios. Dreptul naturii, explicațiile amănunțite, și incursiunile pe care le făcea profesorul în expunerile lecțiilor sale, au deșteptat simțămintele amorțite în piepturile tineretului și le-au umplut de spiritul național. Lecțiile lui Simion Bărnuțiu au pregătit și însuflețit ani de-a rândul tinerimea studioasă de la Blaj, hotărând-o să participe activ ceva mai târziu la mișcarea revoluționară din anul 1848.

Cultul închinat limbii românești, apărarea ei contra încercărilor de a o înlocui cu limba maghiară, dreptul și datoria întregului popor de a-și făuri elementele de cultură numai în limba maternă, le-a manifestat Simion Bărnuțiu și cu prilejul redactării cunoscutului protest de la Blaj din anul 1842, când dieta Clujană printr-un proiect de lege obliga autoritățile bisericești și școlare românești din Transilvania, să introducă oficial această limbă în învățământ și în biserici.

Simion Bărnuțiu a părăsit Blajul trecând la Sibiu unde între anii 1846–1848 a urmat cursurile de drept la Academia Juridică săsescă de acolo. Temeinicele sale cunoștințe istorice și juridice i-au câștigat și aici o mare popularitate. La Sibiu a întreținut legături strânse de prietenie cu o seamă de bărbați fruntași ai poporului nostru nu numai din Transilvania ci și din Principate. Aici a fost cercetat de unii cărturari veniți de peste Carpați între care a fost și Gheorghe Sion. În amintirile sale de mai târziu el a caracterizat pe Simion Bărnuțiu „ca pe cel mai învățat și mai popular bărbat al Ardealului”. Impresia pe care i-a făcut-o personalitatea dascălului de la Blaj a așternut-o pe hârtie Gheorghe Sion, scriindu-și amintirile mai târziu în aceste rânduri:

„Deodată rămăsesem extaziați, nu ne puteam da seama cum se putea ca un asemenea om să se bucure de un nume atât de mare. Într-adevăr acest om avea un aer de tot comun, vorba lui îngăimată, natura lui timidă, manierele lui ordinare, fizionomia lui liniștită, nu exprimau mai nimic, din contră părea a fi o jumătate de om, o fantasmă ce ar fi abandonat purgatorul ca să se mai întoarcă odată pe lume dar după ce ne mai lipirăm de el, după ce ne lăsarăm în convorbiri mai intime, recunoscurăm în el un bărbat în adevăr superior, la cuvintele de patrie, națiune, românism, el se entuziasma ca un adevărat poet, privirea lui lua un aer de om inspirat, de profet, vorba lui un accent simpatic și dureros, căutătura lui svârlea scânteii de curaj și terorism. Bărnuțiu se bucura de o popularitate românească bine meritată”.

Primăvara anului 1848 cu toate evenimentele revoluționare desfășurate acum din plin în viața poporului român din Transilvania, a ridicat pe primul plan al acțiunii de luptă pentru această cauză dreaptă, personalitatea lui Simion Bărnuțiu. El a fost unul din factorii hotărâtori ai inițierii și desăvârșirii celor două adunări naționale de la Blaj, eveniment istoric unic în viața noastră. Tocmai atunci când românii se aflau conducători și popor în situația cea mai critică, când dăinuia între toți o mare nedumerire, când neînțelegerile între unioniști și anti-

unioniști erau la culme, a apărut Simion Bărnuțiu cu cele două proclamații ale sale, limpezind situația, precizând poziția și determinând acțiunea tuturor în o singură direcție. Intelectualii români aspirau spre dobândirea libertăților burgheze, spre abolirea privilegiilor feudale, spre desființarea iobăgiei, spre asigurarea unei vieți naționale libere, care să garanteze ridicarea economică și culturală a poporului român. Între intelectualii ardeleni pot fi considerați drept liberal-democrați, Gheorghe Barițiu și eruditul profesor de la Blaj, Timotei Cipariu. Amândoi erau pătrunși de ideile puternice de iubire de popor, de străduința de a-l ridica cât mai sus, atât din punct de vedere material cât și politic și cultural. Alături de ei s-a ridicat apoi Simion Bărnuțiu, care și el a fost un reprezentant al burgheziei române ardelenice în ascensiune. Voind să asigura națiunii române poziții politice puternice, această grupare s-a lovit de împotrivirea dărză din partea nobilimii și burgheziei maghiare.

Simion Bărnuțiu se afla la Sibiu, urmărind atent ui de zi mișcările revoluționare din capitale Ungariei, încă dela 23 Martie 1848. În lumina desfășurării lor el va fi discutat împreună cu tinerii săi colegi de la Academia de drepturi, noua situație care urma să se creeze pentru poporul român din Transilvania. Desfășurarea acestor mișcări cu toate consecințele lor pentru români, l-a îndemnat să redacteze și să adreseze neamului nostru, cele două proclamațiuni ale sale. Simion Bărnuțiu în întâia sa chemare redactată la 23 martie, mănecând de la cele douăsprezece puncte lansate la Pesta, care cuprindeau programul politic al maghiarilor din Ungaria, arăta că „Libertatea, egalitatea și frățietatea sunt condiționate numai de aceste puncte. Arată însă că românii înțeleg punctul trei dietă anuală la Pesta și punctul doisprezece unirea Transilvaniei cu Ungaria numai în felul următor: „Transilvania încă va avea în veci dietă provincială. Transilvania se poate uni cu Ungaria, însă mai întâi se vor șterge și nimici de tot cele trei constituții, cu toate barbarele lor privilegii, toate diplomele nobilitare se vor arde, aceasta e egalitate. Numirea naționalităților istorico-juridice va înceta cu totul, noi cunoaștem numai Transilvani”.

Simion Bărnuțiu schițează apoi în proclamația sa, viitoarea organizare politică și teritorială a Transilvaniei, care urma să aibă forma statală de tipul cantoanelor Elvețiene. Apoi își încheia proclamația cu afirmarea hotărâtă „Sub aceste condiții, uitare de toate relele suferite, frățietate. Dușmanilor moarte”.

Manifestul al doilea intitulat „Provocație” alcătuiește un act politic de o covârșitoare importanță pentru începutul și desfășurarea mișcării revoluționare românești în acest an. Simion Bărnuțiu de la începutul proclamației a adresat românilor întrebarea capitală în legătură cu problema unirii Transilvaniei cu Ungaria: „Ce vor face românii?” Și răspunsul pe care l-a dat a fost acesta: „Ungurii au chemat întreaga Transilvanie la unirea cu Ungaria. Clujul s-a pronunțat hotărât pentru realizarea Unirii, deasemeni și ungurii ardeleni împreună cu secuii.

S-ar putea, spunea Simion Bărnuțiu, ca sașii să nu fie de acord cu unirea. Tocmai de aceea viitorul întreg al românilor este legat de felul cum va fi rezolvată problema unirii, de care atârână viața sau moartea poporului român. Să-și deschidă fiecare ochii, scria el, că acum au ocaziune de care dacă se vor folosi bine dobândesc totul, iar de se vor folosi rău, vor pierde totul ce le-a mai rămas, adică naționalitatea și cu ea toate”.

Simion Bărnuțiu a declarat în numele întregului popor român în mod categoric că el este contra uniunii: „Noi românii nu vrem să vorbim despre uniunea aceasta cu voi ungurii, până când ni se v așeza națiunea română iar, la demnitatea politică de care ați dezbrăcat-o voi, ungurii cu secuii și sașii. Ați tratat națiunea noastră cum v-a plăcut vouă. Ați scris în Aprobatele voastre că românii, cea mai veche națiune a Ardealului, sunt numai suferiți. I-ați scos de la toate direcțiile înalte. Toate cele grase le-ați ținut vouă. De-a ajuns vreun român într-o direcție, l-ați făcut să-și lase legea și să se lapede de maica c și crescut, de nația sa, care l-a ținut la școală cu sudoarea ei, pe seama voastră”.

Adresându-se în continuare poporului român, Simion Bărnuțiu spunea: „Astăzi răsună cuvântul cel dulce al libertății în toate cetățile, și mâine va răsună în toate statele. Astăzi este ziua învierii popoarelor celor moarte. Ascultați românii! Voi ați fost până acuma morți politicește, legile țării cunosc numai pe unguri iar alte nații vii, politicește nu. Deci voi un milion trei sute de mii și mai bine de români nu existați pe lume ca națiune. Încă odată fraților asta-i ziua învierii dreptului nostru. Vrem să răsturnăm piatra de pe mormânt, să dezlegăm fașile de zece sute de ani ale națiunii române, ca să iasă din groapă și să trăiască în veci”.

Proclamația arăta că preoțimea a avut un rol hotărâtor în viața poporului nostru, fiind zilnic în contact cu lumea satelor. Simion Bărnuțiu în chemarea lui se adresa întregului cler cerându-i să fie, atât în bine cât și la rău, totdeauna alături de popor. „Fiți dară cu credință între olaltă. Voi numai atunci puteți fi fericiți, când vor fi fericiți fiii voștri sufletești. Spuneți deci ungurilor și sașilor, noi nu mai vorbim nici despre o unire până nu se va publica în dietă și în țară, că nația română se cunoaște ca nație română”.

În Transilvania românii au avut o mică nobilime risipită prin satele din Țara Făgărașului, Hațegului, în regiunile de miază noapte în Chioar și Sălaj, amenințată și ea cu deznaționalizarea. Proclamația lui Simion Bărnuțiu se adresează și și acestora spunându-le: „Deșteptați-vă din somnul cel greu... Fiți credincioși către sângele și neamul vostru. Spuneți-le ungurilor că sunteți nepoții romanilor... dar de unire cu țara ungurească nu vreți să știți nimic, până nu vi se dă congres național, la care să puteți așterne și voi dorințele naționale. Nu să tot judecați voi de voi, adică de noi peste noi. Nu va fi pace până nu se va publica în dieta Ardealului, că nația noastră e recunoscută ca națiune românească, nu cum

ați făcut până acum de ați tot umblat cu sfaturi și cu tâlcuri întortocheate, articoli asupritori... Asta nu mai poate rămânea așa, nația română nu mai poate fi roabă ungarilor, secuilor și sașilor. Limba noastră trebuie să aibă cinstea cuvenită și înaintea statului și a legilor care le-am apărât și le vom apăra cu sângele nostru. Naționalitatea noastră trebuie să se recunoască și să se apere”.

Românii locuitori în părțile de hotar ale Transilvaniei la miez de zi și miez de noapte, erau organizați în așa numitele „regimente grănicerești”, încă din secolul al XVIII-lea bucurându-se de o oarecare libertate și drepturi, mai numeroase decât acelea pe care le aveau sau nu le aveau frații lor iobagi din marele Principat ardelean. Nici pe acești grăniceri nu i-au uitat chemarea lui Simion Bărnuțiu.

Finalul proclamației l-a adresat maselor populare românești „către cetățeni și săteni” cărora le cerea ca pe viitor să nu asculte de nimeni dintre oamenii politici ai ungarilor secuilor și sașilor.

„Vor zice, uniți-vă mai întâi cu noi, și apoi vom da, asta și asta. Mai deună zi ungurii ziceau: învățați-ne limba întâi și apoi vom da drepturi. Auziți fraților la închipuiri! Cine i-a împuternicit să lege de unirea lor, drepturile de limbă? Nu le credeți. Vreau să vă înșele numai. Răspundeți-le, proclamați mai întâi nația română, lăsați-o în dieta Ardealului, prin reprezentanții aleși de români după numărul neamului nostru. Lăsați pe români la judecățile comitaturilor, districtelor, scaunelor și atunci vom vorbi și noi cu voi, ca nație”.

În partea finală a proclamației, Simion Bărnuțiu după ce recapitulează din nou ideile exprimate în cuprinsul ei, a adresat poporului român acest apel stăruitor:

„Încă odată, fraților! Fără naționalitate și republica e pentru voi numai un despotism afurisit. Ștergerea iobăgiei nației române, congresul național în care să ne înțelegem, mai înainte despre dobândirea acesteia. Nici mai mult, nici mai puțin, aceasta mai întâi, celelalte se vor adauge, fără aceasta și raiul lor este iad. Afurisit să fie în veci ori care român care va îndrăzni a face vreo unire, până nu va fi proclamată nația română, ca națiune primită sensu politico. Poporul român nu vrea să știe de ea, decât dacă se va recunoaște nația și se va șterge iobăgia. Atunci vom fi odihniți și frați cu toții. Vivat nația română!”

Revindecările formulate de Simion Bărnuțiu în această proclamație sunt: recunoașterea românilor ca națiune politică, adunare națională proprie, și ștergerea iobăgiei. Înainte ca dieta Transilvaniei să se pronunțe asupra uniunii românilor trebuie să fie reprezentați în acest for legislativ, amăsurat numărului lor și introduși în aceiași proporție în toate funcțiunile publice ale țării. Simion Bărnuțiu în proclamațiile sale a formulat acum întregul program politic al românilor din Transilvania, acest program nu are numai un vădit caracter naționalist, ci și aspectul perfect politic în raport cu împrejurările de atunci din

Transilvania, și a situației în care se afla morarhia azburgică. Ideile cuprinse în aceste proclamații sunt rodul temeinic al unei mature judecăți politice.

Proclamațiile lui Simion Bărnuțiu, alături de aceea a lui Aron Pumnul, au purtat vestea mântuitoare prin toate satele Transilvaniei, aducând la cunoștința poporului, că de acum înainte urmează să fie și el liber. Adevărul acesta, ca să-l poată înfățișa și declara în fața lumii, românii sunt chemați la o adunare națională unde să-și afirme voința lor neclintită. Opera de mobilizare a maselor populare românești în vederea participării la această adunare au săvârșit-o clericii seminariști, alături de studenții liceului din Blaj, împreună cu grupul tinerilor canceliști români care studiau atunci știința dreptului la tabla crăiască din Târgu Mureș. Alături de tineret, meritul de seamă în organizarea ideologică și politică a adunării, a revenit îndeosebi lui Timotei Cipariu care în această perioadă de pregătire a acțiunii a intervenit și întrevăzut nevoia de solidarizare a întregii intelectualități românești și a hotărât să atragă în această solidarizare fără de amânare, și mulțimea țărănimii satelor antrenată în marea luptă de dezrobire. Alături de Timotei Cipariu, Simion Bărnuțiu urmărea cu toată încordarea desfășurarea evenimentelor politice din Ungaria și Transilvania. La data de 7 aprilie el a reafirmat punctul său de vedere, arătat în proclamație, insistând din nou asupra părerii „că despre unirea cu Ungaria nu se poate vorbi până nu se aranjează chestiunea română, și nu se decretează naționalitatea română”. El vedea limpede că numai înălțarea la rangul de națiune mai poate salva poporul român din Transilvania, și de aceea stăruia din răspuțeri, a-i defini atribuțiile, fără să admită nici un compromis.

În jurul acestor frământări ceilalți doi bărbați politici Timotei Cipariu și Gheorghe Barițiu și-au expus punctul lor de vedere în problema unirii Transilvaniei cu Ungaria, în câteva articole publicate în „Organul luminării” de la Blaj și „Gazeta Transilvaniei” de la Brașov. Aceasta a fost atmosfera care stăpânea gândurile și sufletele cărturarilor și tineretului naționalist român până la întâia adunare de la Blaj, care a avut loc la 30 aprilie, Duminica Tomei, 1848. La adunare a luat parte un număr de peste șase mii de țărani ascultând cuvântările tinerilor oratori, prin care le era lămurit rostul acestei întruniri: de a hotări data când urma să aibă loc marea adunare pentru declararea românilor ca națiune liberă, și pentru ștergerea iobăgiei. În după amiaza acestei zile au sosit la Blaj venit de la Sibiu și Simion Bărnuțiu. Entuziasmul cu care a fost primit „îngerul păcii” de către mulțimea poporului adunat, constituie un episod care rămâne în istorie. Omagiul adus luptătorului naționalist se confundă cu sentimentele aprinse ce căuta să le exprime o națiune dornică de libertate. Simion Bărnuțiu a venit la Blaj ca să rostească aici formula politică a națiunii române din Ardeal. În cuvântarea adresată poporului de pe balustrada bisericii catedrale, el a vestit mulțimea, că a

sosit timpul să fie ștearsă iobăgia pentru totdeauna, și românii să-și câștige drepturile ce li se cuvine ca națiune liberă.

Seara au început apoi consultările și discuțiile intime între Simion Bărnuțiu și Timotei Cipariu. Simion Bărnuțiu avea delegație din partea românilor de la Sibiu, să caute stabilirea unui acord cu cei de la Blaj, referitor la forma și programul adunării naționale care urma să aibă loc la 3/15 mai. Împreună cu Timotei Cipariu au stabilit acum și linia de conduită a românilor atât față de guvern cât și față de revendicările celorlalte naționalități, au mai hotărât apoi să fie trimiși doi delegați de la Blaj la Sibiu pentru a stabili legătura cu episcopul Andrei Șaguna și cu ceilalți membri ai comitetului de acolo asupra modului desfășurării viitoarei adunări.

Simion Bărnuțiu după încheierea consfătuirii cu Timotei Cipariu a trecut în seminar, unde a stat de vorbă cu clericii și studenți din clasele superioare ale liceului îndemânându-i pe toți să străbată lung și latul Transilvaniei, să lămurească poporul chemându-l la marea adunare de la Blaj.

Timotei Cipariu în urma discuțiilor purtate cu Simion Bărnuțiu, și-a schimbat părerea referitoare la problema arzătoare a uniunii Transilvaniei cu Ungaria. Noul punct de vedere și l-a exprimat cărturarul blăjean în articolul intitulat „Ce este de lucrat” publicat în „Organul luminării” la data de 21 aprilie. Acest articol a contribuit în o mare măsură la limpezirea noțiunilor politice care se cereau afirmate în acel moment și de altă parte la pregătirea atmosferei pentru o desăvârșită solidaritate între români.

Simion Bărnuțiu în tot acest timp urmărea cu atenție încordată atitudinea guvernului din Cluj, și pe aceea a oligarhiei ungurești manifestată față de revendicările politice ale românilor. El și-a dat seama și de data aceasta, cum aristocrația și nobilii activau pe toate căile să-și mențină vechea lor supremație. De aceea el nu acorda nici un fel de încredere constituției burgheze din Ungaria pe care nemeșimea feudală voia să o introducă în principatul Transilvaniei. Principiul stabilit de Simion Bărnuțiu a fost, ca românii să fie recunoscuți ca națiune de sine stătătoare, ei trebuie să-și aibă politica lor specific națională, și nu o politică care se orientează după alte directive venite din altă parte. Problema esențială pentru el era, declararea naționalității pentru români. Ca poporul român să constituie o națiune independentă Simion Bărnuțiu s-a arătat gata și hotărât să-l ducă la luptă deschisă, împotriva tuturor acelora care voiau să forțeze unirea Transilvaniei cu Ungaria. Politica lui Simion Bărnuțiu de acum înainte poate fi considerată ca definitiv biruitoare pentru întreaga românie din Transilvania, drepturile națiunii române se vor cere și pretinde integral fără de nici o tranzacție.

Izbânda ideilor lui Simion Bărnuțiu și îmbrățișarea lor din partea tuturor românilor, s-a datorat în o mare măsură atitudinii de refuz hotărât și categoric, pe care a arătat-o atât guvernul din Cluj, cât și maghiarimea din Transilvania.

Nimeni nici măcar nu a voit să stea de vorbă și să discute aceste probleme vitale pentru români, cu reprezentanții lor. Atitudinea aceasta de totală nesocotire a revendicărilor românești a semnalat-o și Timotei Cipariu care scria în gazete lui, următoarele rânduri, caracterizând atmosfera vădit ostilă a maghiarimei din Transilvania pentru problema românească: „De noi n-a-ntrebat până acum nimene, precum după părere nici nu vreau să întrebe nici astăzi. Și asta e sminteală”.

Lucrările marei adunări naționale a românilor din Transilvania s-au desfășurat la Blaj în zilele de 2/14, #/15 și 4716 mai 1848. Ziua întâia, duminica a avut loc o slujbă solemnă în biserica catedrală, după care în fața iconostasului au fost inaugurate lucrările adunării. Din toate părțile se auzea ca un tunet strigătul „să vorbească Bărnuțiu”. Cel chemat să grăiască poporului și în numele poporului era un om mic de stat, uscățiv, dar cu ochi pătrunzători, el muștra acum cu privirea mulțimea agitată care exprimându-și dorința de a-l asculta, își dădea pe față simțămintele. Căci Simion Bărnuțiu nu putea să vorbească decât într-un singur fel, în graiul care dezleagă cătușele, afirmă voința neclintită pentru izbânda libertății și clădește temelia nezdruincinată a viitorului. Concepția sa cunoscută de la 24 martie încoace, devenise lozinca tuturor, iar formula propusă de el era de acum adoptată de aproape unanimitatea conducătorilor români. Timp de aproape patru ore el vorbi ca un inspirat, rostind o cuvântare de mult pregătită, minunată prin construcția ei, pătrunsă de o pasiune nobilă pentru poporul său, demnă, viguroasă, cu tâlc profund în fiecare frază, presărată cu o mare bogăție de figuri poetice, sarcastică uneori, dar și plină de duioșie, răfuindu-se cu dușmanii seculari, certând pe cei puțin credincioși și schițând contururile luminoase la care are dreptul să aspire națiunea sa.

Discursul lui Simion Bărnuțiu cuprinde ... trei părți care se pot bine distinge. În partea întâia oratorul examinează și înfățișează raporturile dintre români și unguri; în partea a doua analizează problema unirii Transilvaniei cu Ungaria, iar în urmă caută să răspundă la întrebarea atât de imperioasă și arzătoare a zile: ce au de făcut românii în situația dată atunci. Simion Bărnuțiu și-a început discursul cu aceste cuvinte:

„Cine să nu se închine înaintea înălțimii omenești, când se uită la această măreață adunare care face să salte de bucurie inima fiecărui român bun și însuflă respect și spaimă celor ce nu vor libertatea oamenilor și-i urăsc pe români. Cine va mai putea zice că românul nu dorește o stare mai fericită, că pe el nu-l mișcă visul cel dulce al libertății, nici chiar sentința de moarte care i se prepară în adunările ungurești ... inima românilor a bătut totdeauna pentru libertate și iacă-i vedem și acum cu câtă bucurie s-au deșteptat și cu ce unire minunată s-au legat că nu vor mai suferi să-i calce în picioare alte națiuni, ei se adunară cu cuget de a-și

revindeca drepturile care le uzurpau ungurii, secuii și sașii de sute de ani și ca să-și apere de perire acel drept neînstrăinat cu libertatea”.

Problema centrală pe care au urmărit-o mai departe Simion Bărnuțiu în discursul său de la început până la sfârșit a fost unirea Transilvaniei cu Ungaria. Dieta ungurească între proiectele de legi pe care urmau să le voteze a avut și un punct intitulat „Unirea Ardealului cu Țara Ungurească”. Starea de spirit produsă de acst proiect de lege între români a caracterizat-o astfel Simion Bărnuțiu în discursul său:

„Ce fierbere și tulburare a cășunat în țară unirea aceasta nu e de lipsă a o mai spune că o știu toți, aceasta însă bine să o însemnăm, că această uniune nu e nimic mai puțin, decât contopirea pe care o doresc ungurii de mult, adică ungurii vor prin unire să șteargă deocamdată privilegiile Ardealului și împreună cu privilegiile să stângă pe toate popoarele neungurești, ca să facă din toate numai o națiune care să se numească națiunea cea mare și tare ungurească. Ungurii din Transilvania au fost totdeauna mai puțini la număr și nici nu le trecea prin cap ca să persecute naționalitățile celelalte, ba încă Ștefan cel dintâi rege al ungurilor zice că: „Regnum unius linguae imbecille est” atât erau de toleranți ungurii pe acele timpuri. Lucrurile însă s-au schimbat în Transilvania după alcătuirea uniunii celor trei națiuni – act săvârșit în sec. al XV-lea. Despre urmările acestei uniuni încheiată între unguri, secuii și sași, spunea Simion Bărnuțiu în discursul său: „Nimeni nu poate să ne spună relele ce s-au revărsat din această fântână înveninată peste întreg poporul și în parte peste națiunea română. Durerile lor numai noi, numai atunci le-am putea cunoaște când s-ar scula românii din morminte cu lacrimile pe față, care le-au stors unirea celor trei națiuni de la anul 1437 până acum”. A urmat apoi Tripartitul lui Verböczy care „deoparte nimicește personalitatea poporului, făcându-l șerb pentru totdeauna, iar de altă parte îi răpește mijlocirea de a-și câștiga cele de lipsă spre traiul vieții și așa îi storcea toate puterile, ca să nu se mai poată scoate din șerbitute”. Pe popor îl împarte în nobili și rustici – țărani – nobililor le da drepturi și putere nemărginită peste popor, fără nici o datorie către acesta, iar datorile le încărcă toate în spinarea poporului, pe popor îl dezbrăca de toate drepturile omenești și îi ia toată puterea de a se apăra în contra cruzimii domnești ... pentru popor nu vorbește nimeni nicăieri, căci el nici nu există ca popor ... ca să nu poată scăpa nici într-un chip de furia domnilor, acest popor nefericit legea l-a legat de glie – *glaebe adscripte*.”

În secolul al XVII-lea o altă colecțiune de legi din Transilvania cunoscută sub numele de Aprobate și Compilete, au mărit și îngreunat și mai mult jugul robiei așezat pe umerii poporului român. „Într-un loc Aprobatele – spunea Simion Bărnuțiu – declară pe națiunea română scoasă din rândul staturilor țării cu aceste cuvinte, cu toate că națiunea română în patria aceasta nici nu s-a numărat între staturi, nici religiunea ei nu e una dintre religiunile cele recepte –

recunoscute – totuși până când vor mai fi suferiți pentru folosul țării, statul bisericii române să se țină la aceasta ... în alt loc zice că pe români numai până atunci îi suferă în țară, până când le va plăcea principilor și locuitorilor, unguirilor, secuilor și sașilor”.

Robia românilor din Transilvania în care erau ținuți și exploatați de către aristocrația ungurească și clasele privilegiate o zugrăvea Simion Bărnuțiu astfel: „Ce vor face acești aristocrați cu poporul, pe care nu-l apără nici o lege, după ce l-a dezbrăcat de demnitatea personală și de proprietatea însăși legea, cei ce i-ar fi datori cu apărarea? Iată după ce-i scot pe iobagi – așa cum se cheamă acum poporul – la săpă, la seceră sau la alte lucruri îi pun în coadă ca de aici în Veza, spanii și județii domnești îi mână cu alunul din dărăt de se înalță pulberea în urma lor, ca în urma carelor ce fug pe drumul țării: când e bărbatul la cărat de grâu, de fân, de vin domnesc, au cu aratul – plugul – în aludiul domnesc, atunci femeia e în curte la cernut, la dires, la scos de cânepă, la tors, casa colonului e rămasă numai în grija pruncului din leagăn: Când e timp frumos colonul lucră la domn, când plouă vine la lucrul său, atunci ziua numai jumătate i se știe: când a finit lucrul domnului în deșert își aruncă și el sămânța în pământ, pentru că acum a trecut timpul semănăturii, când vine acasă de la domn, atunci îl mână la drum și la comitat și la poștărit, apoi când să mai facă și claca popii, că nici fără popă nu poate fi? Cine ar avea inima de a pune pomi și a planta vii fiind astfel îngreunat, cine s-ar îndemna să înfrumusețeze pământul cu grădini, când știe că numai ațâță pofta domnului său, ca să le ia cu puterea când va vrea? Să tăc eu prestațiunile cele multe, găinile Crăciunului, mielul Paștilor, puii și ouăle și cupele cele de unt și zeciuielile, să trec eu cu vederea vacile cele grase și pieile pe care l-a da mai înainte popii românești. Dacă nu-și poate închipui cineva greutatea, care le suferea oare când iudeii de la Faraon în Egipt, să se uite la faraonii din Ardeal cum nu se mai mulțumesc aceștia acum cu ziua de lucru, și dau cu ruptul clăcile de e constrâns colonul a face zi din noapte, și a lucra cu toată casa sa ca să poată plini numărul cel peste măsură, sunt și aristocrați care îi bagă în jug pe oameni și grapă cu ei ... Către finea secolului XVII calamitățile românilor întreceau toată măsura, poporul se strâmbase de jugul cel greu, nobilimea română încă n-avea nici un folos de privilegiul nobilimii, că aristocrații cei mari o despoie de proprietate cu puterea, o asuprește și o batjocorește și nobilii români neștiind ungurește și neavând apărători aleși din mijlocul lor, nici la dietă nici în comitate, scaune sau magistrature, nici la curtea principilor pe nimeni, nicăieri nu se pot apăra. Românilor nu le era ertat a umbla la școală, fiind șerbi și legați și de pământ, abia se putea răscumpăra unii pentru ca să se facă preot, dar și ca preot încă nu avea nici o prerogativă care s-i scutească de conținerea robotelor”. Simion Bărnuțiu își încheia constatarea făcută asupra urmărilor atât de grele ale iobăgiei, apăsătoare pe umerii poporului român: „O, timpuri barbare! O, tiranii neauzite! Periți din

istorie, ștergeți-vă din memoria oamenilor, ca să nu mai creadă cei viitori c-ar putea dejenera familia omenească la atari de sălbăticiu”.

Idei politice se întâlnesc în discursul lui Simion Bărnuțiu mai ales în capitolul închinat analizei temeinice a uniunii Transilvaniei cu Ungaria. „Să jurăm fraților! Și ca frați de un sânge să ieșim la luptă în contra celui dușman al naționalității noastre ce vine către noi cu flamura de uniune nouă de la Țara Ungurească”. Ungurii mai ales odată cu începutul sec. al XIX-lea au inaugurat politica lor care urmărea totala deznaționalizare a popoarelor de pe teritoriu acestui stat. „Așa s-au apucat și ungurii cu toate puterile de lucru lor, va să facă unguri pe toți. Dieta Ungariei de la 1836 puse lege ca să se ducă ungurește toate negoțiile – afacerile – administrațiunii publice și să se bage liba ungurească în toate școlile din Ungaria”. La anul 1842 dieta ungurească din Cluj a redactat un proiect de lege „Ca să se pună răstimp de zece ani națiunilor neungurești, ca să învețe ungurește, pentru că după aceea vor curge toate în limba ungurească. Să spună veneratul consistor din Blaj, care se află de față în biserică, câtă frică și cutremur i-a cuprins pe toți când au înțeles de acest proiect al dietei și cu ce însuflețire se apucară să întoarcă răul acesta de la națiunea română.

Ungurii din Transilvania după data de 15 martie 1848 au declarat că vor lupta până la moarte pentru a înfăptui unirea Ardealului cu Ungaria. Problema aceasta a cercetat-o în discursul său și a analizat-o amănunțit Simion Bărnuțiu. Ca să poată fi limpezită definitiv, oratorul a împărțit-o în două părți: „ce este uniunea pentru unguri” și „ce este uniunea pentru români”. Analizând întrebarea sub toate raporturile, Simion Bărnuțiu în concluzie afirma că prin această unire: Ungurii vreau să facă țara ungurească din pământul Ardealului, vreau ca să nu mai fie două patrii ungurești mici, ci să se facă din amândouă o patrie ungurească mare. Prin urmare înțelesul adevărat al întrebării acesteia: să fie uniunea sau nu? este: să ne dăm pământul nostru ungurilor sau să nu-l dăm, să ne vindem țara ungurilor sau să nu ne-o vindem, să fim și de aici înainte numai lipiturile altor națiuni sau să fim liberi? Ce va răspunde adunarea la aceste întrebări, ce va răspunde tot poporul român când ar fi de față?”.

La partea a doua a întrebării: ce este uniunea pentru români? Simion Bărnuțiu analizând și acest aspect al problemei, face declarația că: „libertatea și adevărata a oricărei națiuni nu poate fi decât libertatea națională”. Dar libertatea națiunii ca și aceia a individului poartă în ea „chipul națiunii”. Națiunii încă i-a dat natura forme precum și persoanelor firești, cu persoana națiunii de odată se naște și libertatea ei ca și a persoanelor singuratice și cu persoana dimpreună se stinge. Națiunea pentru libertatea ei își pune averea și viața, libertatea și coarda inimii ei, cea mai personală, proprietatea ei cea mai națională, inima ei, sufletul ei, argumentul ei.

Oratorul insistând asupra promisiunii făcute de unguri că prin unirea Transilvaniei cu Ungaria se va desființa robia, spunea:

„Asta o cred, și eu cred că se va ridica și dacă nu se va unii, pentru că i-a venit timpul ca să cadă. O putere cumplită și nevăzută care lucră în contra despotismului pretutindenea, lucră demult și la surparea acestei cetăți barbare, și zidurile ei se vor răsturna acuși pe aceia care nu vor să o dărâme din iubirea către omenire. Dar ungurii vor da libertate numai celor ce vor voii a se face unguri, iar din contră, pe cei care vor simți că nutresc sentimente naționale îi vor depărta și-i vor certa. Care cunosc firea românilor, pot prevedea că nu se vor supune așa ușor la măsurile unguritoare, ungurii îi vor lua cu răul ca să-i ungurească prin școală, biserică și prin toate mijloacele cele mai egoistice, care îi pot veni în minte unui guvern teroziatric și tiranic: românii nu vor asculta, le vor sta în contra și așa îi vor lipsi de libertate cum i-au lipsit în secolii trecuți, nu numai pe români ci și chiar pe frații lor”.

Analizând promisiunile făcute românilor din partea ungarilor, că prin unirea Transilvaniei cu Ungaria se vor învrednici și românii de libertăți, declara următoarele:

„Libertatea nu poate fi decât națională și că libertatea fără naționalitate nu se poate înțelege nici la un popor de pe pământ... Dacă e nimicită libertatea poporului fără de naționalitate, e nimicită totodată și cultura și fericirea aceluia, fiindcă fără de libertate nu e cu putință cultura. Poporul acum cunoaște cum că lumina științelor și a artelor ai mult nu poate fi proprietatea unor clase privilejiate, ci trebuie să se facă bun comun a toată națiunea, acela trebuie să facă din cultură negoțu comun a toată națiunea”.

Dar fiindcă „cultura e puterea cea mai tare pe pământ și e o cetate nouă a unității naționale, națiunea întreagă trebuie să-și împreune puterile întru ridicarea acestor așezăminte și să facă negoțu comun din cultură, de vrea să se bucure de fructele ei ca de un bun comun: însă nu se va putea apuca națiunea de acest negoțu comun fără de limba națională”. Și românii au deci drepturi să-și întemeieze învățământul de toate gradele în care obiectele de învățământ să fie predate numai în limba lor. Deoarece „dacă vor învăța tinerii românilor la școlile ungurești, nu vor fi de nici un folos națiunii române, pentru că în școlile ungurești se vor deprinde ca să-i învețe pe unguri nu pe români...școlile ungurești vor smulge din piepturile tinerilor națiunii noastre și iubirea aceia care o plantase în trânsele mamele române...pe tinerii români, nu-i va mai lega nimic, rupându-se odată legătura cea dintâi și cea mai de pe urmă a limbii naționale”.

Prin urmare dacă voiesc românii să-și păstreze cultura națională „să se uniească ce e drept, însă nu cu altă națiune care vrea să-i ia naționalitatea dimpreună cu cultura ce-o are, ci să se unească mai întâi cu sine însăși ca să se apuce de cultura națională cu puteri unite. Ce se ține de români ar fi nebulie de s-ar lepăda de naționalitatea sa și s-ar unii cu ungurii pentru cultură”.

Limba națională are un rol și importanță hotărâtoare în viața culturală a popoarelor. „Ia regulează mișcările vieții la toate ca criterii mișcările trupului, le

însuflețește și le înalță dacă o știm cumsecade, lipsa ei le duce la barbarie dacă nu știu să se servească cu ea, numai în brațele ei crește arta și știința, numai cu aripele artei și științei zboară industria și negoțul, numai în aceste grădini înflorește fericirea națiunilor”. Fiecare națiune are dreptul la libertate, iar acelea națiuni care încearcă să atenteze la existența altora și-au pierdut dreptul de a fi suferite între națiunile de pe pământ.

Plecând de la aceste principii de drept național Simion Bărnuțiu constată că: „fiecare națiune are interesele sale, asupra acestora caută să se sfătuiască în adunările comunității, în adunări mari naționale și în adunarea comună a mai multor națiuni”. Aceasta însă nu se poate înfăptui decât numai atunci când națiunea și reprezentanții ei se vor putea bucura de dreptul și libertatea „de a vorbi în limba care o știe națiunea”. Atunci când un stat nesocotește acest drept de a acorda poporului deplină libertate de a se manifesta în limba lui națională „el vrea ca națiunile de pe teritoriul statului său să-și uite pe încetul și de numele libertății, ca apoi la urmă să se strângă dintr-însele și sentimentul de libertate, pentru aceia oprește națiunea despotică pe celelalte ca să nu-și ridice școale naționale...căci ea nu vrea să se lumineze și altele, ci vrea să rămâie oarbe și surde la toate măsurile egoismului ei, pentru aceia oprește adunările și le leagă de limba sa, ca alte națiuni să nu se poată consulta despre cele ce le-ar putea fi de folos”.

Limba română este vorbită în Transilvania de majoritatea locuitorilor. „Deci națiunea ungurească nu poate să pretindă privilegiul peste alte națiuni, nici în respectul limbei ci trebuie să se mulțumească și ea cu egalitatea și cu dreptatea...O natură le-a născut pe toate națiunile, o iubire le-a vărsat în inimă spre limba lor, un sentiment de iubire bate în inimile tuturor și un scop le-a fixat tuturor și acest scop nu se poate ajunge dacă va domni una peste alta ci numai domnind dreptul egal peste toate”.

Simion Bărnuțiu analizând apoi noțiunea de naționalitate afirmă că „fără de naționalitate nu e libertate, nici lumină nicăieri ci pretutindeni numai lanțuri, întuneric și amurțire, ce este apa pentru pești, aerul pentru zburătoare și pentru toate viețuitoarele, ce este lumina pentru vedere, soarele pentru creșterea plantelor, vorba pentru cugetare, aceea e naționalitatea pentru fiecare popor, în trânsa ne-am născut, ea este mama noastră, de suntem bărbați ea ne-a crescut, de suntem bărbați în trânsa ne mișcăm, de suntem vii în trânsa viem, de suntem supărați ne alintă durerea cu cântecele naționale, prin ea vorbim și astăzi cu părinții noștri care au trăit în urmă cu mii de ani, prin ea ne vor cunoaște strănepoții și posteritatea peste mii de ani, naționalitatea este îndemnul cel mai puternic spre lucrarea pentru fericirea genului omenesc, pe care nu-l trage inima a lucra nici pentru a națiunii sale glorie și fericire, acela nu e decât un egoist pierdut pentru umanitate, pe care e păcat că l-a creat natura cu forma de om, naționalitatea e forma noastră cea din urmă, și limanul mântuirii noastre viitoare”.

Unirea cu Ungaria urmărea desființarea naționalității noastre voină „să răpească de la români și libertatea cea mai de pe urmă”. Unirea Transilvaniei cu Ungaria „pentru unguri e viață, moarte pentru români, pentru unguri libertate nemărginită, pentru români servitute eternă”. Unindu-se națiunea română cu Ungaria, nu va avea nici școale nici dregători naționali care să poarte grija de școli și de interesele naționale, nici chiar biserica națională, toate acestea se vorboteza pentru a doua oră pe nume unguresc, toate se vor îmbrăca în veșmânt unguresc din ora în care se va declara națiunea pentru uniune, se va învoi la pieirea ei însăși, ea va începe îndată a se strânge și a pieri ca un arbore fulgerat, atunci nici om, nici Dumnezeu nu-l mai poate scăpa pe român de pierirea națională.

Prin unirea Transilvaniei cu Ungaria, românii își vor pierde definitiv naționalitatea, fapt care echivalează cu dispariția noastră pentru totdeauna din istorie. Simion Bărnuțiu făcea această constatare în legătură cu tragedia viitoare a românilor: „Așa posteritatea română se va mira de neștiința noastră și ne va blestema în morminte căci am ascultat cu nepăsare sentința la moarte a gintei noastre, căci n-am recurs și la cele din urmă mijloace pentru apărarea numelui român, căci nu ne-am ridicat toți pentru unu și unu pentru toți, ca să depărtăm de la strănepoți această infamie nemeritată, au nu era lucru mai străluci și mai măreț înaintea oamenilor și a Dumnezeilor, ca să ne oștim pentru nemurire și mi bine să descindem toți în morminte la părinții noștri încoronați cu glorie decât să trăim o infamie eternă, moștenire nefericiților noștri strănepoți...iară durerea unei națiuni ce merge spre perire, va merge spre perire ci va trece împreună cu istoria din secol în secol, când nu se va mai auzi nici vorbă română între Olt, Mureș și Tisa, când sunetele cele dulci ale limbii noastre, se vor fi schimbat demult în sunete barbarice, amortite, când nu se vor mai gloria strănepoții celor de astăzi, cum că sunt iviți de sub cerul cel blând al Italiei... atunci sapa și plugul barbarului va scoate din pământ câte o piatră romană, ca să mărturisească cum că pietrele au mai multă simțire și venerațiune către memoria națiunii celei dintâi care a figurat odată în lume, decât milioanele de legionari, pe care ne-a așezat aici Traian, ca să păzim memorata glorie a numelui roman și noi în loc să o mărim o am micșorat-o, o am întunecat, o am vândut și împreună cu națiunea o am îngropat în anul 1848”.

Simion Bărnuțiu s-a rostit hotărât pentru recunoașterea deplină a naționalității române. Făcând apologia ideii de naționalitate, oratorul afirma: „Fără naționalitate nu este libertate nicăieri, ci pretutindeni numai cătuși, întuneric și amortire. Românii numai după ce vor fi constituiți ca națiune pe temeiul libertății egale, vor fi în stare de a discuta împreună cu ungurii și a stabili o apărare comună a națiunii liberă către o altă națiune liberă”.

Națiunea română face cunoscut celorlalte națiuni din Transilvania „că voină a se constitui și organiza pe baza națională, nu nutrește gânduri de dușmănie față de celelalte națiuni, le recunoaște tuturor același drept respectându-l

cu sinceritate, dar pretinzând și respect reciproc după dreptate. Națiunea română nu voiește a domina peste alte națiuni și nu va suferi să fie supusă altora, ci revendică drept egal, pentru toate”.

Apostrofa finală a cuvântării constituie o perorațiune strălucită. Ea va fi impresionat prin pateticul stilului și al gândirii, dar mai ales prin dramatica alternativă pe care o pune oratorul:

„Așa fraților, închipuiți-vă încă odată că această mie de ani, a tiraniei ungurești e numai o zi în viața dureroasă a națiunii noastre. Închipuiți-vă că azi dimineață ne-au înjugat, toată ziua ne-au mânat și acum când sosii amurgul pentru odihnă, ne iau jugul de pe grumaz numai pentru a ne omorî. Care națiune de pe pământ nu s-ar ridica, de la cel mai mic până la cel mai mare, văzându-și numărate zilele vieții? Libertatea fiecărui popor e bunul lui cel mai înalt și naționalitatea e libertatea lui cea din urmă. Ce preț mai are viața după ce și-a pierdut tot ce îl face demn să existe pe pământ”.

Simion Bărnuțiu a formulat apoi în trei puncte o declarație de principii în care stabilea următoarele:

„I. Ce se ține de întrebarea uniunii, adunarea să răspundă sărbătorește... cum că...

Senatul și poporul daco-român ține minte facerea de bine și nedreptatea sa. Pe unguri pentru că nu le pare rău de relele ce i-au făcut, ci încă vrea a-i face un rău și mai mare, nu iartă. Unire și amicitie vor lega cu ei când vor merita. Așa numai când o vor merita, atunci să lege unire și amicitie românii cu ungurii, adică când vor recunoaște libertatea națiunii noastre cum pretind ei de la români și de la alte națiuni ca să le recunoască libertatea lor. Numai după ce va fi constituită și organizată națiunea română pe temeiul libertății egale, atunci să facă federațiune cu ungurii pentru apărare comună cum face o națiune liberă cu o altă națiune liberă. Fără condițiunea libertății egale, românii să nu pășească cu ungurii la nici un gen de uniune, ci să se unească cu națiunile care le cunosc libertatea națiunilor și o respectează în faptă...Dacă s-ar declara românii pentru unire ar fi constrânși a merge orbește încotro i-ar duce ungurii, de sine n-ar putea lucra nimic pentru binele națiunii române.”

II. Proclamarea libertății și independenței națiunii române este al doilea desiderat pe care l-a stabilit Simion Bărnuțiu în discursul său. „Fiindcă națiunea adunându-se din toate părțile la această sărbătoare a libertății, arată că nu mai vrea a fi supusă altor națiuni, este datoare adunarea, ca această dorință a poporului să o îmbrace în veșmântul cel mai sărbătorește, adică, să proclame libertatea și independența națiunii unite”.

III. Aceste două desiderate izvorâte și comune sufletului întreg al poporului român, care cuprind aspirațiile sale naționale și politice de secole, adunarea este datoare nu numai să le aprobe dar să le și întărească prin jurământ. „Fiindcă

națiunea ajungând la conștiința libertății, de aici înainte nu se mai poate purta ca servitoarea altor națiuni, ci va a se ține și a se purta ca națiune liberă”. Este datoare deci să întărească prin jurământ aceste hotărâri: „Adunarea nu se va lepăda de naționalitatea sa, ci o va apăra în etern cu puteri unite în contra tuturor dușmanilor și a pericolelor și cu puteri unite va lucra pentru viața, onoarea, cultura și fericirea ei în toate timpurile viitoare”.

Simion Bărnuțiu pretindea mai departe „ca adunarea să se lege sărbătorește cu jurământ în numele a toată națiunea, că precum e unită astăzi la un scop în această adunare, așa va rămânea unită în veci, va apăra existența și libertatea, va lucra pentru cultura și fericirea națiunii întregi cu puteri unite, unirea întărită întru acest chip va forma o putere națională, care va câștiga respect națiunii române și înaintea celor care până acum și înaintea acelor care până acum n-au recunoscut nici o obligațiune pentru români”.

Prin unirea tuturor românilor și prin acordul deplin asupra marilor probleme naționale ei „vor ridica cu puteri unite fonduri naționale, școli pentru comunități, gimnazii, academii, universități, institute de arte, societăți de economie, de știință și prin aceasta își vor câștiga respect și valoare în lume îndată ce se vor apuca de aceste condiții necesare ale vieții naționale”.

Discursul lui Simion Bărnuțiu este una din componentele care au dat o măreție sărbătorească adunării de la Blaj alături de comportarea demnă și calmă a maselor de țărani. Prin concepțiile sale politice înfățișate în discursul din catedrală, Simion Bărnuțiu a devenit de fapt conducătorul necontestat al mișcării românești. Alexandru Papiu Ilarian ascultând discursul scria că după rostirea lui „nimeni altul nu mai ținu de lipsă a perde timpul scurt cu orațiune... Cuvântul lui Bărnuțiu câștigă pentru principiile libertății naționale toate inimele cele bune și desarmă toate inimile cele rele, acest cuvânt atâta influență magică exercită asupra a toată adunarea, încât toate părerile, toate ideile și cugetările deferitoare de mai înainte, în acest moment toate se contopiră în cugetarea națională. Puteai citi și pe fețele acelor care erau cunoscuți unioniști că acum sunt cu totul pentru cauza națională și în contra uniunii. În acest moment se convinseseră toți și se pătrunseră de adevărul cauzei naționale. Naționaliștii plângeau de bucurie, unioniștii amuțiră, renegații veniră pe întrecute, îmbrățișa pe naționaliști și profitea/afirma/că sunt români, singuri dușmanii românilor erau supărați și străinii îi invidia reînvierea și deșteptarea sa măreață și viitorul cel mare al românilor. Ungurii și sașii se convingea că națiunea română nu este așa, cum o calomniază dâșii, aceasta este o națiune asuprită dar plină de gravitate, o națiune matură, și are cunoștința drepturilor sale, o națiune peste care din acest moment națiune străină nu va mai domni”.

Simion Bărnuțiu pe Câmpul Libertății în ziua de 3/15 mai a rostit și citit în fața adunării punctele și hotărârile luate după care a rostit formula jurământului

pe care l-a depus întregul popor. Jurământul a înfățișat actul cel mai solemn al acestei zile mărețe. Cununa gloriei pentru entuziasmul și măreția în care s-a desfășurat această întâia adunare a românilor, ca popor liber din Transilvania îi revine locul întâi lui Simion Bărnuțiu apoi tineretului naționalist. „Tinerii au aprins focul naționalismului românesc și s-au făcut apostolii ideii naționale, iar cărturarii mai vârstnici în frunte cu Timotei Cipariu au impus adunării un program adoptat împrejurărilor date și poziției politice a poporului român”.

Adunarea de la Blaj a fost întâiul act politic al românilor din Transilvania în zorile luptei începute pentru libertatea națională.